

GENEALOGIAI FÜZETEK

CSALÁDTÖRTÉNETI FOLYOÍRAT

IX. ÉVFOLYAM

1911

6. SZÁM

BCU Cluj / Central University Library Cluj

SZERKESZTI:

CSIKSZENTMIHÁLYI SÁNDOR IMRE

KIADJA A SZERKESZTOSÉG

MÉGJELENIK KÉT HAVONKÉNT

KOLOZSVÁR

STIEF JENŐ ÉS TÁRSA KÖNYVNYOMDÁJA

TARTALOM:

KIS BÁLINT B. Thurzó György nádor jogtalanul mellőzött örökösei —	133
S. GYULAI RIKÁRD. A marosnémeti és nádaskai Gyulai család —	136

ADATTÁR.

1723—1759. Boross József családi följegyzései — — — — —	144
1768—1828. Kivonatok a csikmadarasi római kath. egyház régi anyakönyveiből — — — — —	145
1769—1829. Bágyi Nagy József családi följegyzései — — — — —	146

IRODALOM.

VERESS ANDREAS: Fontes Rerum Transylvanicarum. I. S. I. — —	147
SÁNDOR IMRE: Czímerlevelek. II. füzet — — — — —	148

ELŐFIZETÉSI ÁRA: EGY ÉVRE 8 KORONA, — FÉLÉVRE 4 KORONA.

Szerkesztőség: Wesselényi Miklós-utca 7. — **Kiadóhivatal:** Mikó-utca 2.

Családtörténeti kérdezősködésekre csak előfizetőknek válaszolunk.

ELŐZŐ ÉVFOLYAMAINK	I. évf. 1903.	2 kor.
	II. „ 1904.	8 kor.
	IV. „ 1906.	6 kor.
a következő áron	V. „ 1907.	4 kor.
rendelhetők meg	VI. „ 1908.	6 kor.
a kiadóhivatalban:	VII. „ 1909.	6 kor.
	VIII. „ 1910.	8 kor.
	I—VIII. „ (teljes)	56 kor.

ÚJ FOLYAM VI. KÖTET

XXVIII. KÖTET 1911

ERDÉLYI MÚZEUM

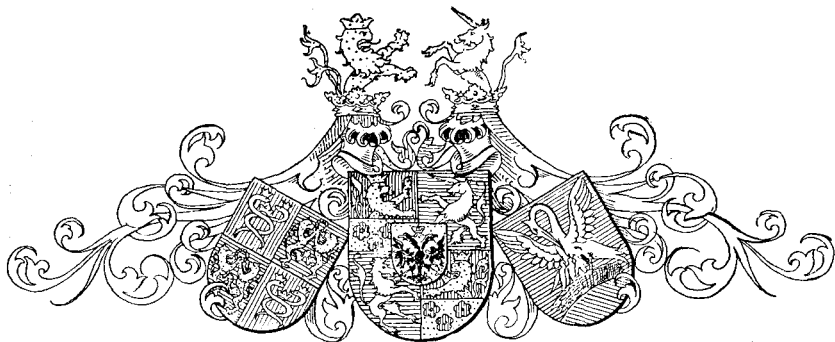
KIADJA AZ „ERDÉLYI MÚZEUM-EGYESÜLET“

A BÖLCSÉSZET-, NYELV- ÉS TÖRTÉNETTUDOMÁNYI SZAKOSZTÁLY
AZ ERDÉLYI NEMZETI MÚZEUM KÖNYVTÁRA
ÉREM- ÉS RÉGISÉGTÁRA
KÖZLÖNYE

Szerkeszti: ERDÉLYI PÁL

Megjelenik évenként hat füzetben

Az ERDÉLYI MÚZEUM a szakosztály tagjainak rendes illetményök 8 korona tagdíj fejében. Az Egyesület alapító és rendes tagjai, kik más szakosztályhoz csatlakoztak és pártoló tagjai két koronáért kedvezményképpen kapják. Előfizetési ára nem tagoknak és könyvkereskedőknek 10 korona. ~~rendes tagjai~~ Az ERDÉLYI MÚZEUM szerkesztését és kiadását illető tudakozódások a szerkesztőt (Kolozsvár, Egyetemi könyvtár); tagdíjak és előfizetés az Egyesület pénztárosát, Lendvay Emilt (Erdélyi Bank) illetik.

Thurzó György nádor jogtalanul mellőzött örökösei.

A Thurzók árvai büszke vára, mely hazánk legsúlyosabb napjaiban Thököly és II. Rákóczi Ferencz szabadságharczainak egyik főerőssége volt, a hozzátartozó óriási uradalommal együtt mely egykor Arvavármegye legnagyobb részét — 6 mezővárosát és 75 faluját — foglalta magába, kiterjedése ma is igen jelentékeny, vagyis 68,605 katasteri holdra megy és a rajta levő becses erdők faállományával s egyéb hozzátartozókkal együtt 36.846,762 korona leltári értéket képvisel. Ezen nagy birtokállomány napjainkban is a Thurzó György nádor összes maradékainak osztatlan közös birtoka gyanánt kezeltetik, mikép ezt az ő fíradalmaival létesült bécsi békekötés tárgyalásai közben 1606 márczius 17-én nyert királyi adománylevél, a nagy nádor 1615-ben kelt végrendelete s leányainak 1626 július 5-iki megegyezése elrendelték.

Csak egy ág nem vehetett befolyást az évenként tartatni szokott közbirtokossági gyűléseken e nagy vagyon kezelésére, s nem részesült a ma már félmilliót is meghaladó évi jövedelmekből. Ez a Thurzó György nádor kisunokájának *Petrőczy* (néhány okmányokon *Petrőczy*) *Kata-Szidoniának*, gróf *Pekri Lőrincznének*, jobbára Erdélybe szakadt ága.

Ez a magyar irodalomban is szereplő nő már gyermekkorában elszakadt otthonától, s a Wesselényi—Zrinyi—Frangepán-féle mozgalmak miatt üldözött atyjával és bátyával Erdélyben keresett menedéket. A bujdosók elhagyott ősi fészkeben maradtak a jogaikat igazoló levelek is. Napjaik új otthonukban is ama szomorú kor folytonos háborgásai s viszontagságai közt folytak le; különösen *Petrőczy Kata-Szidoniáé*, ki a mozgalmas életű gróf *Pekri Lőrincz* felesége lett, s férjét vagy a háborúk veszedelmeitől kellett szüntelen féltetnie, vagy a börtönből kiszabadítania, míg aztán mindketten még a II. Rákóczi Ferencz szabadságharczának bevégződése előtt elhunytak.

Mily nagy volt a távolság az akkori idők közlekedési és érintkezési viszonyai mellett Erdély s a *Petrőczy Kata-Szidonia* gyermekkori otthona között, s mily elszigetelve érezte magát ez új környezetében: kitűnik a nálam levő 1700-iki végrendeletéből is,

A Bethlenfalvi gr. *Thurzó György* nádortól leszármazó 5 gr. Pekri leányág nemzedékrendje.

Bethlenfalvi gr. *Thurzó György* nádor

A TÁBLA.

sz. 1567 szept. 2. † 1616 decz. 24.

(a, ghyimesi Forgách Zsófia)
(b, br. Czobor Erzsébet)

Zsuzsanna (a, <i>Perényi István</i>) (b, br. <i>Czobor Mihály</i> <i>b</i> , neje) (c, <i>Annadé István b</i> , neje) (d, <i>Veyško Frigyes</i>) (Legelőb a harmadik házasságból utódokkal.)	Judith (br. <i>Jakusith Andás</i>) (Utódokkal.)	(a) <i>Thérés</i> +	(a) <i>Borbálla Erdődy Kristóf házy Gáspár</i> (Utódokkal.)	(b) <i>Ilona (gr. <i>Mlyés-hazy Gáspár</i>) Nyáry Krisztina</i> (Utódokkal.)	(b) <i>Imre bedeghi Nyáry Krisztina</i> (Utódokkal.)	(b) <i>Mária (Késmárki br. <i>Tököly István b</i>, neje sz. 1581 decz. 12. † 1651 nov. 11.)</i> <i>nyogh János b</i> , neje)	(b) <i>Anna (br. <i>Szu-</i></i>	(b) <i>Erzse</i> +	(b) <i>Zsófia</i> +
		(b) <i>Erzse</i> +	(b) <i>Erzse</i> +	(b) <i>Erzse</i> +	(b) <i>Erzse</i> +	(b) <i>Erzse</i> +	(b) <i>Erzse</i> +	(b) <i>Erzse</i> +	(b) <i>Erzse</i> +

b) től: Imre +
István *gróf*
(Gyulafy Maria) (Károlyi Ádám)
(Utódokkal.) (Utódokkal.)

sz. 1629. Esketés 1650 jan. 11 vagy 16.
(petróczyi es kászavári báró *Petróczy István*)

Erzsébet
Krisztina +

István
(br. Révay Erzse)

Károly + Tóffi + Frigyes + Miksa +	Erzse (br. <i>Calisus Keresztély</i>) (Utódaiktól nincs tudomás.)	Lajos +	Kata Zsófia Polixena	Erzsébet-Terezia (magyarbényei Radák Ádám)

(br. Révay Imre)
(a, br. *Kemény László*)
(b, gr. *Bethlen Elek*)
(c, br. *Poellnitz János-*
Zsigmond)
(Utódaiktól nincs tudomás.)

Sámuel + Lőrincz +	Klára-Szidonia (a, br. <i>Révay Imre</i>) (b, br. <i>Moszburg János-</i> <i>Zsigmond</i>) ($\frac{1}{B}$)	Kata Zsófia Polixena	Erzsébet-Terezia (magyarbényei Radák Ádám)

(a, br. *Kemény László*)
(b, gr. *Bethlen Elek*)
(c, br. *Poellnitz János-*
Zsigmond)
($\frac{2}{C}$)
($\frac{3}{D}$)
($\frac{4}{E}$)
($\frac{5}{F}$)

melyben, noha egyszerű temetést kér, de meghagyja, hogy koporsójára mégis tegyenek két czímert, „hogy lássák: nem voltam pór, mert idegen vagyok!”

Nem csoda, hogy a nagy távolból s az akkori izgalmak és ziláltság között sem neki, sem utódainak nem állott módjukban érvényesíteni ősi jogaikat. Az itt-ott fennmaradt régi levelesládák hét pecsét alatt hozzáférhetlenül el voltak zárva minden távolabbi érdekelt elől s avatottak szeme elé soha nem, vagy csak nagyritkán kerültek; az újabb idők pedig meghozták a genealogia és családtörténet iránti közönyt és érzéketlenséget. Az utódoknál idővel érdekeltségük tudata, mérve és jelentősége is lassanként feledésbe merült.

E közben pedig, az 1670 óta szélében üzött jogtalan és törvénysértő jószágelkobzások során, az árvai uradalom ez ágat illető jövedelmeire rátette kezét a kincstár; talán a Petróczy Kata-Szidónia nagybátyjának, a Wesselényi—Zrinyi—Frangepán-féle mozgalmakban részes ifjabb gróf Thököly Istvánnak elkobzott javaival együtt foglalván el oldalrokonságának részét is.

De ily törvénytelen jogsértésre még az akkori idők erőszakossága sem szolgáltathat mentséget vagy ürügyet.

Még a legféktelenebb megtorlások idején hozott 1681: 11, 1687: 5—7, 1715: 7. és 9. törvényczikkek szerint sem terjedhetett ki a pártütőkül nyilvánítottak vagyonának elkobzása az ártatlan fivérek, gyermekek vagy hitves saját javaira; sőt e törvények nagyon határozott szavakkal mentesítenek az ily foglalás alul, főképen minden anyai ágról származott vagy hitvesi vagyont; még jogvédelmet is nyújtván minden összekeveredés ellen azáltal, hogy az elkobzott javak összeírását elrendelik.

A kincstár jogtalan foglalása tehát amily törvénysértő, ép oly roszhiszemű is volt.

Mondják bár pártütőnek ifj. gróf Thököly Istvánt a nagybátyát, idősb Petróczy Istvánt az atyát, vagy az ifjabbat a testvért; büntessék bár hütlenség bélyegével gróf Pekri Lőrinczet a férjet: mindez legkevésbé sem érinthette a soha sem nótázott és soha semmi felkelésben részt nem vett Petróczy Kata-Szidóniának Árva vára és uradalmabeli részességét, a mi nem az említettekről, hanem anyai ösatyjáról, a soha sem nótázott gróf Thurzó Györgyről, és pedig *tiszta leányágon*, leányról-leányra szállva jutott reá.

Az ügy természete s törvényeink, jogászok véleménye szerint, ez ügyállásnál az elévülés vagy elbirtoklás fenforoghatását is kizárják; s Petróczy Kata-Szidonia bármely utóda, ha ettől való leszármazását beigazolhatja, minden igazságos bíró előtt ma is visszakövetelheti ez oszthatlan családi vár és uradalombeli jogait.

Sőt ez ma könnyebb, mint eddig volt; mert régi levéltáraink most már hozzáférhetőbbek lettek, s a mellőzött ág egyes tagjai

máris gyűjteni kezdték az adatokat, s összehozták a bizonyítékokat, melyek a leszármazásnak legnehezebben igazolható, mert legrégibb XVII. századbéli részét, gr. Thurzó Györgytől Petróczy Kata-Szidoniáig, teljesen kétségtelenné teszik; sőt egyes vonalakra vonatkozólag még ezen innen is vannak már leszármazási bizonyítékok beszerezve.

Bármely érdekelt tehát már csak a tőle gróf Pekri Lőrinczné Petróczy Kata-Szidoniáig felvezető izekre nézve kell hogy még bizonyítékokat szerezzen, ha igazságtalanul elvont részesedésért fel akar lépni; ily újabb adatok pedig már nagyobb nehézség nélkül beszerezhetők.

De mivel számosan lehetnek, kiknek sejtelmök sincs e közös törzsanyától való származásukról s azon egyes izekről, melyek hozzávezetnek: itt a genealogiának kell a megsértett igazság segítségére sietnie s tájékoztatnia mindenkit a legszélesebb körben, hogy *amennyire eddig fel volt deríthető*, kik azok, kik gróf Pekri Lőrinczné egyenes leszármazottjai közé tartoznak, s a fellépésre jelenleg jogosultak közül ki milyen arányban van érdekelve?

Ez vezetett engem e sorok megírására és a gróf Pekri Lőrinczné 5 leányától lejjövő ágak táblázatos kimutatására, a melyhez az egy-egy ágbeli jogmegoszlás arányát kimutató névsor lesz csatolva.

A rendelkezésemre állott okleveleknek, s ahol ilyenek hiányoztak, az ismert genealogiai adatoknak gondos felhasználásával lelkiismeretesen igyekeztem azon, hogy e dolgozatot a lehetőségig mentől hibátlanabbá s teljesebbé tegyem.

A genealogia, bizonyosságát adva, hogy tudományos jelentősége mellett, főkép Erdélyen kívül (melynek magyar birtokossága főleg az osztrák jog hatása alatt indult hanyatlásnak) legalább hazánk azon részeiben, hol még magyar örökösödési törvényeink uralkodnak, még ma is gyakorlati haszonnal szolgálhat a jogok s vagyoni érdekek megóvására s visszaszerzésére: megtette ezáltal az igazság támogatása iránt felismert kötelességét, s most már minden egyes érdekelttől függ, hogy mellőzött jogát a megfelelő uton érvényesíteni akarja-e vagy sem?

Baczkamadarasi Kis Bálint.

A marosnémeti és nádaskai Gyulai család.

(Negyedik, befejező közlemény.)

Birtokviszonyok.

(3.) *István.* Ennek 1619 VI. 7-én Alaghi Menyhárt főtárnokmester, Tályán az ugynevezett Vereshegyen, másképp Nyíresen, 250 forintban egy szőlőt inscribál. 1628-ban saját, neje Ternyei Anna

és gyermekeinek: Ferencznek és Annának Ternyén levő birtokát inventarium mellett bérbe adja 6 évre Gombos Imrének.¹¹³

(6.) *Ferencz.* 1635-ben elzalogosítja Tályán a Nyíreshegyen fekvő szőlőjét Karaján Mihály eperjesi lakosnak 1000 forintban.¹¹⁴ 1638-ban I. Rákóczi Györgytől donatióban kapja Maros-Németit, Kőfalut, Gyálemárét, Szeliscsorát, Hosszúligetet és Formádiát, mely birtokok a nótát szenvedett maros-németi Nemes Lénárttól elkobzottak.¹¹⁵ 1640-ben Semsei Jánostól Józsafrón egy jobbágytelket vásárol.¹¹⁶

1644 III. 24-én I. Rákóczi Györgytől donatiót nyer Andrásfalván egy romlott kuriára és hozzátartozókra, melyek a Pécsi Simoné voltak.¹¹⁷

Tekintettel „gyermekségétől fogván való hűséges jámbor szolgálatajára és a hadi expedíciókban való hűséges forgolódására“ beiktatják 1645 IV. 29-én Nagy-Solymoson a szenterzsébeti Péchi Simontól elkobzott házai, javai és mindazokba a bonumokba, melyeket nevezett Péchi Simon a nagy-solymosi határban bírt, továbbá az ujlaki praediumba „minden erdeivel, mezeivel, pertinentiáival együtt, mely praedium vagyon a búni, magyar-zsákodi, oláh-hidegkúti és andrásfalvi határok között“. ¹¹⁸

1647 IV. 8-án folyamodnak a fejedelemhez Gyulai Ferencz és Kénosy Ferencz, a Péchi Simon örökösei, a Balásfalvát illető irományok ügyében. Péchi Simon t. i. a balásfalvi kastélyt és ahhoz tartozókat „nem tudni mi jogon“ még 1617-ben „kezében és birtokában“ tartotta.¹¹⁹

1651-ben a marosnémeti jobbágyok dézmáját a helybeli ref. papnak ajándékozza és a dévai praedicator számára ugyanazon marosnémeti jószágából örökös dézmát alapít.¹²⁰

1651 II. 4-én Síri, Galsa, Meszt, Aranyág, Szerb, Köszönd és Magzina falukat, Alsó-Magzina, Pankota, Fejéregyháza, Szentkereszt, Felső-Aranyág és Csernel zarándi pusztákat, s végre Kasza, Kázmér, Kalodva és Martonos aradi falvakat, özv. Penteházi Istvánné, Király Anna örököseitől 3300, a kincstártól pedig 700, összesen 4000 forinton váltotta magához.¹²¹ 1657-ben a váradi káp-

¹¹³—¹¹⁴ Tört. Tár. 1887 701—717. l.

¹¹⁵ Márki S. Arad vm. Monogr. — Gr. Lázár M. jegyzetei az Erd. Nemz. Múzeumban. — Orsz. It. K. c. Prot. Bertalan II. 1785—1792. pag. 12.

¹¹⁶ Tört. Tár. 1887. 701—717. l.

¹¹⁷ Sz. Kk. — Orsz. It. Gy. K. 21. Lib. Reg. 84. l.

¹¹⁸ Sz. Oklt. IV. 841. sz. — Eredetiye az Erd. Nemz. Múzeumban.

¹¹⁹ Erd. Országgyűlési Emlékek. X. 191. l. — Mike S. Reg. Arch. II. 305. l. — Orsz. It. Gy. K. Prot. Magnif. anima mea Dominum, 235. l.

¹²⁰ Tört. Tár. 1887. 701—717. l.

¹²¹ Márki S. Arad vm. Monogr. — Orsz. It. Gy. K. 25. Lib. Reg. 405. l. (Mike Sándornál: „L. R. Cap. T. XI. pag. 356“ jelzettel). — Jászóvári conv. Prot. Y. fol. 54 és 55.

talan előtt Galsát, Mesztet, Sírít, Kázmért, Aranyágot, Kaldovát, Köszöndet és Pankotát a Péchi Margittal való első házasságából származott fiainak: Istvánnak és Ferencznek, valamint harmadik nejének, márkusfalvi Máriássy Évának nevére iratta át.¹²²

Ugyanazon évben és napon szintén a váradi káptalan előtt örökválást tesz első nejétől való fiai István és Ferencz számára a marosnémeti, andrásfalvi, ujlaki és nagy-solymosi birtokot illetőleg és 1658-ban donatióban kap Váradon egy kuriát a „Péntekhely” nevű utczában és szőlőket.¹²³

1669-ben, mikor végrendeletet is tett, Világosvárhoz tartozó Síri, Galsa, Meszt, Aranyág, Szerb, Köszönd, Magzina, Alsó-Magzina, Pankota, Fejéregyháza, Szentkereszt, Felső-Aranyág, Csernel, Kasza, Kázmér, Káldova és Martonos nevű falvait 10.000 frt. erejéig nemes Barakonyi Ferencz és lelkesei Sulyok Borbála leányának Klárának, fia Ferencz feleségének, vetette zálogba.¹²⁴

(17.) *Ferencz.* Anyja, Péchi Margit után tartott just Korod-Szentmártonra (Küküllő vm.), mert mikor 1670-ben gróf Bánfi Dénes és neje Bornemisza Kata magokat ezen jószágba iktatni akarták, ő is tiltakozott ezen beiktatás ellen, és ellenmondását avval indokolta, hogy Korod-Szentmárton 1639-ben nagyatyja Péchi Simon birtoka volt.¹²⁵

Aklit (Ugocsa vm.) neje Barakonyi Klára után birta és zálogban tartotta Perényi Gábor terebesi (Bihar vm.) jószágát.¹²⁶

1675-ben felhatalmazza Barakonyi Ferenczet összes ügyeinek elintézésére.¹²⁷

1691 IX. 24-én megírja Bukarestben végrendeletét és a tornamegyei egész Bakót, Színen levő 2 ház jobbágyát, az abaujmegyei bodolói portióját, melyet Szepes városától vett a jobbágyokkal és a majorkodó helyeivel együtt, a szabolcsmegyei nagyvarsányi jószágát, Gencsen, Tisza-Szalkon és Jándon egy-egy házát, a szatmármegyei Panyolán levő 2 ház jobbágyait, az ugocsa-megyei Akli nevű falut, Halmiban, Kőkényesden, Túron, Tamás-Váralján (Prinyi Zsigmondtól vásárolta), Túr-Terebesen (Prinyi Gábortól vette) és Gérczen levő jószágait, ugyan Túr-Terebesen Prinyi Ferencztől vett 2 ház jobbágyait és az erdélyi, őstől maradt jószágait feleségének Kapi Máriának hagyta azon kikötéssel, hogy halála után az említett birtokok és az Erdélyben szerzett jószágok u. m.: Udvarhely-Kereszturi székben a N.-Solymoson levő portió, melyet maga pénzén váltott volt ki Koncz Andrásból

¹²² Márkl S. Arad. vm. Monogr.

¹²³ Tört. Tár. 1887. 701—717. l.

¹²⁴ Márkl S. Arad vm. Monogr. — Egre Kápt. Prot. O. No 407.

¹²⁵ Mike S. (Af. 155, Lit. I.)

¹²⁶ Tört. Tár. 1896. 711. l.

¹²⁷ Jászóvári conv. Prot. S. folio 307.

Kapi Mária, ugyanazon székben Magyar Hidegkut egészen, Küüllőmegyében az oláh-solymosi portió, Hunyadmegyében Arany, Rápol, Oklos, Maros-Németi és Boholt, három gyermekeire szálljanak, úgy, mint azt felesége fogja jónak találni.¹²⁸ E végrendeletet az erd. kir. Tábla megsemmisítette.¹²⁹

1695-ben felszabadítja id. Kis István nevű beretei jobbágyát, Vata-Bereten egy egész, Gót-Bereten pedig egy ötöd sessiot enged át neki, és Leopold királytól armalist eszközöl ki részére.¹³⁰

1697-ben Károlyi (Gömör vm.) községben 4¹/₂ sessiot bir.¹³¹ Andrásfalvát (Udvarhelyszék) anyjától örökölte és Trestian is volt birtoka, hol faházat épített.¹³²

(20.) Éva. Ennek férje Daczó Pál birtokos volt Alsó- és Felső-Regmeczen, de elidegenítette ezen jószágait.¹³³

(22.) Ferencz. 1693-ban jobbágyának köti le magát Korompai György.¹³⁴

1723-ban ellenmond az abaujmegeyi Jánosi birtok eladományozásának; ¹³⁵ tiltakozik a tornamegyei várbocki jószágnak szalattyai báró Fischer Mihály által történt eladása ellen,¹³⁶ és megvesz nejével együtt két Tarczal határában fekvő szőlőkertet 300 forinton.¹³⁷

Ugyanazon évben Sámuel fia születése feletti örömeben elengedi rozszlozsnjai jobbágyainak az egy esztendei dézmát.¹³⁸

Az általa Sarnai Mihály és fiai András és Ferencz, továbbá Károlyi János és Vécsei Andrással a tornamegyei sarnói és barakonyi és a borsodmegeyi irokházi és szőkeházi birtokokra nézve kötött szerződéseket megtámadják 1724-ben Kereki Istvánnak Sarnai Erzsébettől való fia Péter és Kereki György,¹³⁹ és ennek következtében megsemmisítik még ugyanazon évben a szerződéseket.¹⁴⁰

1726-ban tiltakozik bedegi Nyári László gömörmegeyi birtokainak eladása ellen.¹⁴¹

Neje gróf Bánffi Mária 1731-ben birtokos volt Kentelkén és Kerlésen.¹⁴²

¹²⁸ Tör. Tár. 1884. 137—140. l.

¹²⁹ U. o. 1887. 701—717. l.

¹³⁰ Jászóvári conv. Prot. Y. fol. 48, 49.

¹³¹ U. o. Stat. K. fasc. 5. No 125.

¹³² Gr. Lázár M. jegyzetel az Erd. Nemz. Múz.-ban. — Gyulai Ferencz emlékiratai. „Hazánk“ VI. köt.

¹³³ Gr. Toldalagi cs. lt. az Erd. Nemz. Múz. lt.-ban.

¹³⁴ Jászóvári conv. Gyulai cs. elench.: Mand. 18: 35 ex 1693.

¹³⁵ U. o. Prot. 2. fol. 254.

¹³⁶ U. o. Prot. 2. fol. 253.

¹³⁷ U. o. Prot. 2. fol. 242.

¹³⁸ Tört. Tár. 1887, 701—717 l.

¹³⁹ Jászóvári conv. Prot. 2. fol. 324.

¹⁴⁰ U. o. Prot. 2. fol. 325.

¹⁴¹ U. o. Prot. 3. fol. 254.

¹⁴² Szol. Dob. vm. Monogr. IV. 306 és 313. l.

(24.) *István*. 1746-ban zálogban tartotta Csicsó-Ujfalut (Szamos-Ujvár város birtokát); róla fiára Józsefre szállott e jószág.¹⁴³

Trestsiát még 1710-ben elzálogosította volt a havasalföldi vajdának, kitől Steinville tábornok váltotta ki. Ennek halála után Trestia az ottani bányákkal együtt a kamarára szállott, és csak sok fáradság után tudta Gyulai István visszaszerezni.¹⁴⁴

(26.) *Ferencz*. Szerződést kötött kis-csoltói Ragályi Zsigmoddal a tornamegyei nádaskai birtokra nézve, azonban Ragályi 1741-ben protestál e szerződés ellen és annak megsemmisítését kívánja.¹⁴⁵ 1749-ben saját és fivére Sámuel nevében ellenmond Draskóczy Sámuelnek a tornamegyei jósvafői birtokba való beiktatásának.¹⁴⁶ Ugyanazon évben visszavonja Ragályi Zsigmondtól, a neki mint nádaskai haszonbérelőnek adott felhatalmazását.¹⁴⁷

Fivérével Sámuellel megvásárolják 2000 forinton a Komjáthi Imre komjáthi birtokát és a Boldva (Bodva) folyón épített malmát.¹⁴⁸ Ezen vásár ellen tiltakozik szintén 1749-ben Komjáthi Ferencz, az eladó osztozó atyafia.¹⁴⁹ Ugyanazon évben tiltakoznak Gyulai Ferencz és fivére Sámuel Giczey István Szilecze, másképp Kőszegben (Torna vm.) levő birtoknak eladása ellen.¹⁵⁰

(28.) *Sámuel*. Birta 1756-ban Bálványosvárárt, melyet ő és báró Bornemisza Kata (így! de tévesen, mert nejét báró Bornemisza *Annát* kell értenünk) 1772-ben zálogba vetik gróf Bethlen Miklósnak és nejének gróf Csáki Katának.¹⁵¹

1760—1769-ig mint virágos-bereki birtokost találjuk.¹⁵² 1766-ban Kentelkén és Kerlésen is bír, azonban 1769-ben a fiscus elperli tőle ezt a két jószágot.¹⁵³ 1786-ban Kálnán 23 jobbágya van.¹⁵⁴

Neje 1809-ben Kis-Devecserben egy, Nagy-Devecserben két telket bír.¹⁵⁵

(29.) *Katalin*. Perel 1770-ben nagy-pestényi Alsó László és magyar-palatkai Palatkai Lászlóval a füzesi birtokért. Alsó László anyja (Mara Mária), Palatkai László pedig neje (Mara Klára) után követelte az említett birtokot. — Férjével együtt bírta Oláh-Solymost is.¹⁵⁶

¹⁴³ Szol. Dob. vm. Monogr. II. 441. l.

¹⁴⁴ Gr. Gyulai (30) Ferencz emlékiratai 1714—1787.

¹⁴⁵ Jászóvári conv. Prot. 6. fol. 153.

¹⁴⁶ U. o. Prot. 7. pag. 64.

¹⁴⁷ U. o. Prot. 7. pag. 63.

¹⁴⁸ U. o. Prot. 7. folio 50.

¹⁴⁹ U. o. Prot. 7. pag. 65.

¹⁵⁰ U. o. Prot. 7. pag. 80.

¹⁵¹ Szol. Dob. vm. Monogr. II. 19. és 120. l.

¹⁵² U. o. VII. 108 l.

¹⁵³ U. o. IV. 306 és 313. l.

¹⁵⁴ U. o. IV. 188. l.

¹⁵⁵ U. o. III. 296 és 305. l.

¹⁵⁶ U. o. III. 488. l. — Gyulai Ferencz emlékiratai. „Hazánk“ VI. köt.

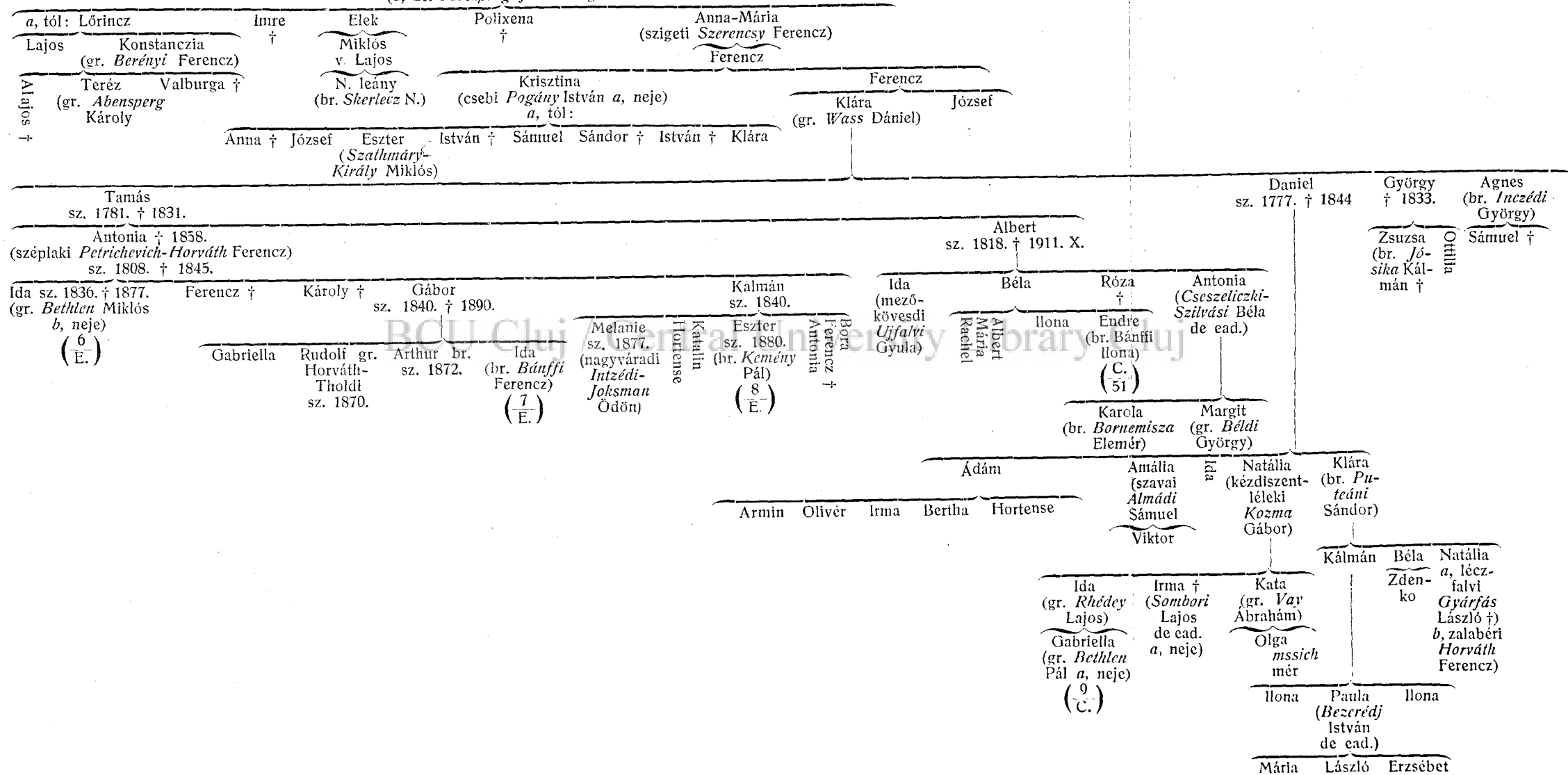
A bethlenfalvi gr. *Thurzó György* nádortól leszármazó 5 gróf *Pekri leány* nemzedékrendje.

B. TÁBLA.

Gr. *Pekri Klára-Szidonia*. (A. $\frac{1}{1}$.)

(a, br. *Révay Imre*)

(b, br. *Mospurg János-Zsigmond*)

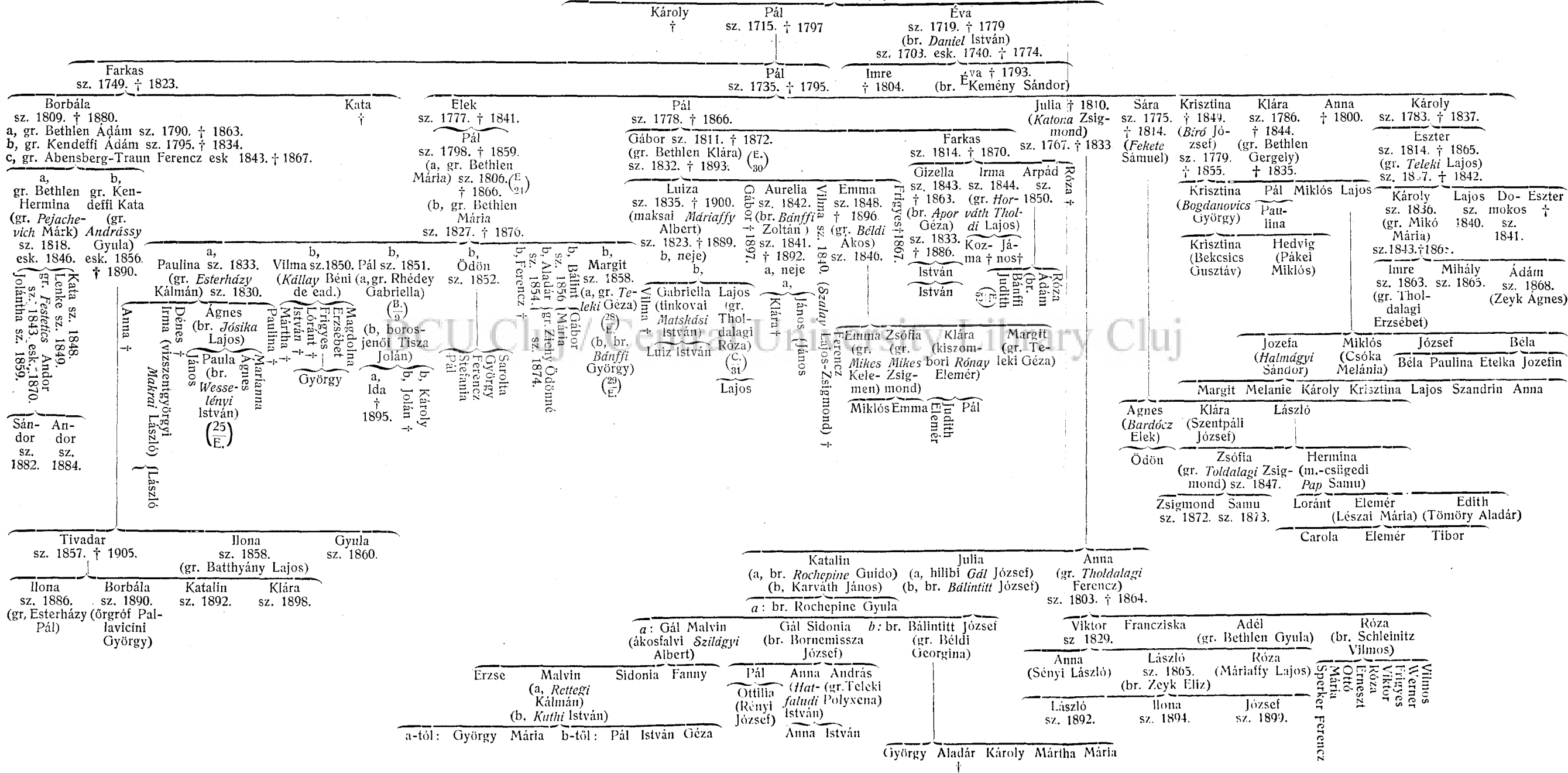

A bethlenfalvi gr. *Thurzó György* nádortól leszármazó 5 gróf *Pekri leány* nemzedékrendje.

Gróf *Pekri Katalin* (A₉)

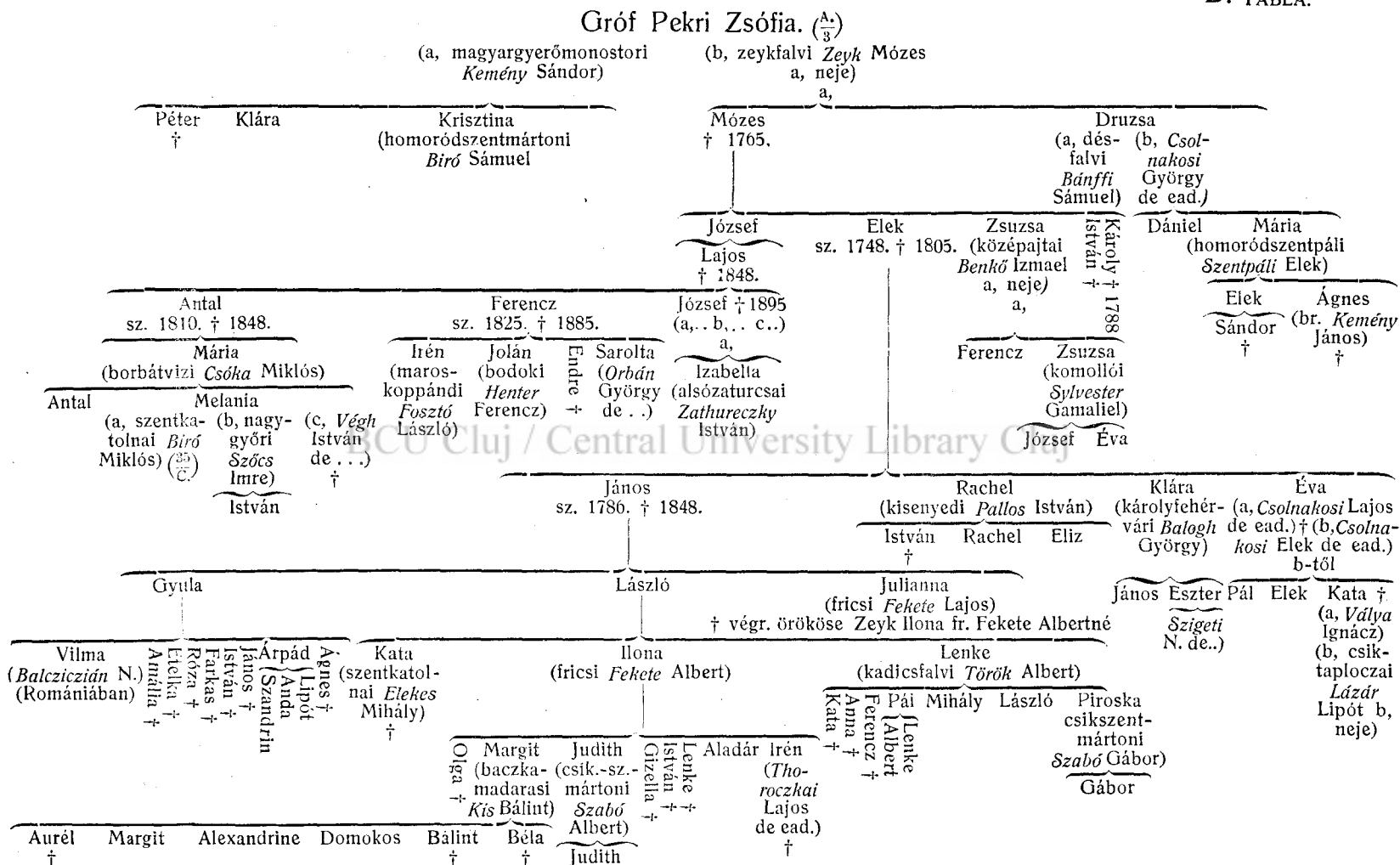
(b, gróf *Bethlen Elek*) † 1696.

C₂ TÁBLA.

A bethlenfalvi gr. *Thurzó György* nádortól leszármazó 5 gróf *Pekri* leány nemzedékrendje.

D. TÁBLA.

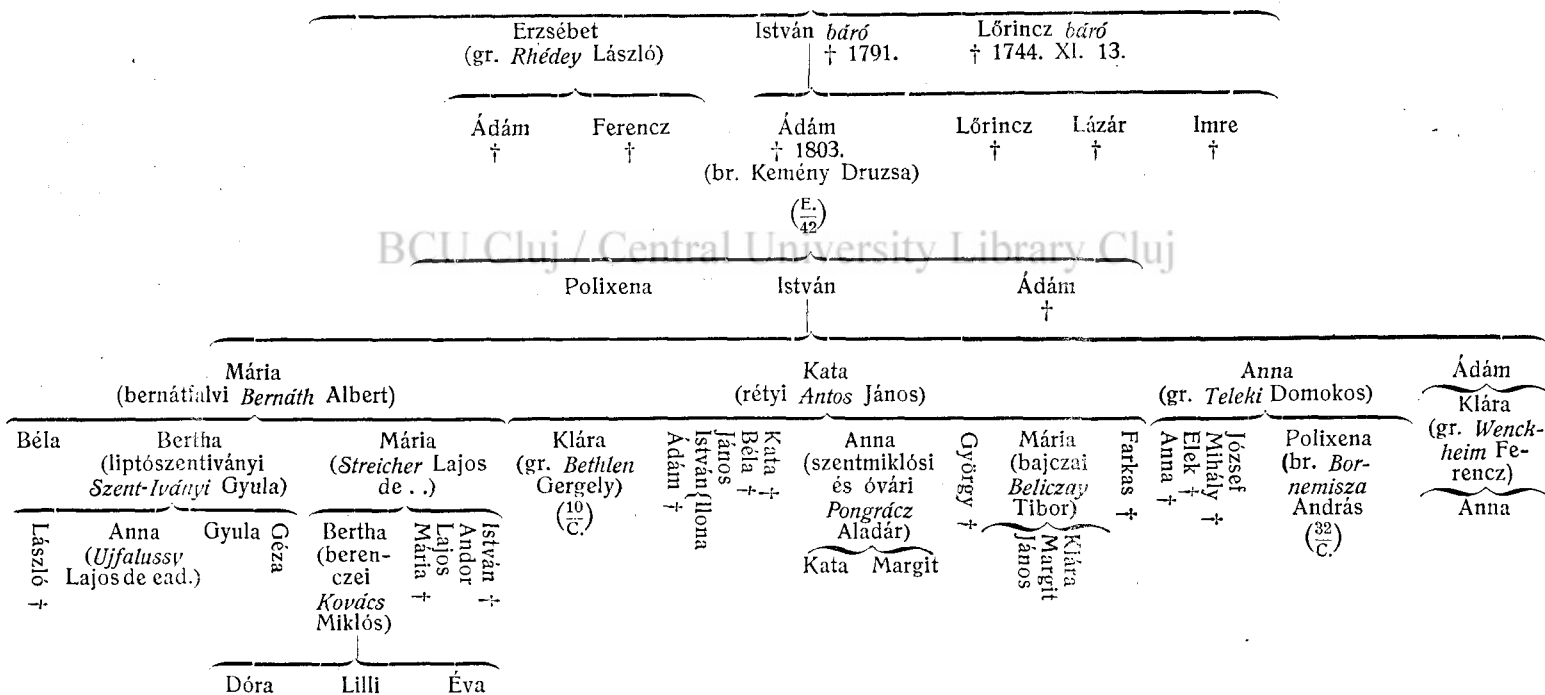

A bethlenfalvi gr. *Thurzó György* nádortól leszármazó 5 gróf Pekri leány nemzedékrendje.

F. TÁBLA.

Gróf Pekri Erzsébet-Terézia (A₅)

(magyarbényei *Radák* Ádám)

(30.) *Ferencz.* Birta Trestíát, Lunkát és Lunkajt. Trestíán, hol bányavállalata képezte gazdálkodásának alapját, kőházat épít. Öcsöcse Lajostól örökölte Dédácson. Sógorával, Alvinczi Gáborral perelni kezd, mivel ez új birtokfelosztást kíván, azt állítván, hogy a maros-németi birtok a donatio kikötése szerint leányt is illető birtok. A zarándmegyei birtokai a Hóra-lázadás következtében teljesen elpusztultak.¹⁵⁷ 1739-ben ellenmond báró Klein János, gör. kel. püspök, beiktatásának a balázsfalvi dominiumba.¹⁵⁸ 1760—1769-ig mint virágos-bereki birtokos van említve; veje akkor Bálványosvárt bírta.¹⁵⁹

(32.) *József.* 1759 és 1780-ban birtokos Magyar-Derzsén.¹⁶⁰ 1769-ben csicsó-újfalusi részét a fiscus összeírhatja és 1777-ben tőle kiváltja.¹⁶¹ 1786-ban Borkuton 5 jobbágya van.¹⁶² Zarándmegyében Szlavniczot neje után bírta.¹⁶³ Özvegyének 1801-ben Magyar-Derzsén 4, Kecsed-Szilváson 11 telke van. Utóbbi községben 1809-ben csak 4 telekkel van felvéve.¹⁶⁴

(33.) *Lajos.* Maros-Németi sorshuzás szerint jutott neki, de bírt Dédácson is.¹⁶⁵

(35.) *Ignác.* 1801 VI. 11-én kapja adomány czímén a kamarától Új-Panád falut a hozzá tartozó Sunka düllővel. Fivérével Alberttel bírta Maros-Németit.¹⁶⁶

Midőn 1660-ban a török Váradot elfoglalta volt, az ottani kapitány Pankotai György és nővére Erzsébet Erdélybe menekültek. Kedvező alkalom volt ez Barakonyi Ferencznek arra nézve, hogy a Pankotaiak jószágaira (Tiszafüred, Puszta-Kócs, Somboly, Borostelek) nádori donatiót szerezzen. E javak tényleges birtokába azonban nem jutott. 1830-ban ezen Barakonyi Ferencz utódai, nevezetesen gróf Gyulai Ignác, Pogonyi Ferencz, Vitárus János és Barakonyi János megkísérelték, hogy a nádori adománynak érvényt szerezzenek és Pankotai György (a család utolsó tagja) ellen pert indítottak. De ez hitelesen beigazolta, hogy egyes leszármazottja Györgynek, a váradai kapitánynak és bizonyítása oly meggyőző volt, hogy a felperesek tévedésüket belátták és a perlekedéstől elállottak.¹⁶⁷

157—158 Mike S.: Fragment. 6. pag. 639. — Gyulai Ferencz emlékiratai.

159 Szol. Dob. vm. Monogr. II. 119 és VII. 108. l.

160 U. o. III. 283 és 284. l.

161 U. o. II. 442. l.

162 U. o. II. 242. l.

163 Mike S.

164 Szol. Dob. vm. Monogr. III. 284 és IV. 257. l.

165 Gyulai Ferencz emlékiratai. „Hazánk“ VI. köt.

166 Márki S. Arad vm. Monogr. — Orsz. lt. N. R. A. 1810: 19. — Kazinczy Ferencz: Erdélyi levelek 177. l.

167 Orosz. E.: Heves vm. nemes családjai.

168 Szol. Dob. vm. Monogr. IV. 186. l.

(39.) *Krisztina*. Kálnán volt birtokos, tőle örökölte ezen jószágot fia, gróf Kornis János († Kolozsvárt, 1840 VIII. 15-én).¹⁶⁸

(40.) *Albert*. Báró Alvinczi József a torontálmegyei trübswetteri, sárafalvi és dugosellői uradalmakat 1802 VIII. 8-án kelt végrendelettel és 1803 VI. 8-án, 1806 X. 26-án és 1810 IV. 30-án kelt fiókvégrendeleteivel gróf Gyulai Albertnek hagyományozta és az öröklési rendet úgy szabályozta, hogy ezek az uradalmak mindig gróf Gyulai Albert fiágbeli utódait illethék és pedig közülök mindig a legidősebb fiutód legyen az uradalmak birtokosa; a többi fiutód, valamint gróf Gyulai Albert leányági utódai pedig évenként 3000 frt. járadékot huzzanak.¹⁶⁹

(45.) *István*. Ettől örökölte (55) Lajos Maros-Németit.¹⁷⁰

(46.) *Ferencz*. A már atyja által kibérelt Fekete grófok aradmegyei javait 1832-ben személyesen birtokba vette, 1836-ban a kamara tiltakozása mellett sem volt hajlandó azokat kezéből kibocsátani s így Zaránd, Fazekas-Varsánd, Óstelek, Alatka, Liget, Harkály, Bordis és Ulmet kezein maradt.¹⁷¹

(51.) *Sámuel*. Birta a Torontálmegyében fekvő szaravollai, nagy-ősi és dugosellői uradalmakat, a Gyulai-Mács pusztát a Hortobágyon, a Bereg-, Szabolcs- és Szatmármegyékben elterülő nagy-varsányi és a temesmegyei murányi uradalmakat, Bécsben (a Práterben), Görzben és Griesben több villát, Olaszországban pedig a velencei és trevisoi latifundumokat.¹⁷²

* * *

Mike Sándor még a következő birtokadományozásokat említi, de sajnos, évszám nélkül, és pedig így:

a) Inscriptio in possessione Nagy- et Kis-Káján in c. Hunyad pro Francisco Gyulai de Maros-Német in flor. 2500. (Lib. Reg. Cap. XI. pag. 358).

b) Donatio portionis in possessione Újlak, c. Küküllő generosi Francisco Gyulai. (Lib. Reg. Cap. XI. pag. 455) és

c) Donatio possessionis Ghymecs (?)¹⁷³ in Bihar pro Francisco Gyulai. (Lib. Reg. Cap. XI. pag. 876).

Ezen birtokadományozások csakis (6.) vagy (17.) Ferencz részére szólhattak.

* * *

Földtehermentesítési kárpótlást nyertek: (46.) *Ferencz*: Ber-

¹⁶⁹ A n.-kikindai kir. törvényszéknek 1896. VII. 14-én kelt 8429. sz. ítéletéből.

¹⁷⁰ Gr. Kún Géza: Gyermekeivéim.

¹⁷¹ Márki S.: Arad vm. Monogr.

¹⁷² Jegyzeteim.

¹⁷³ Talán Gyéres; Ghymecs Nyitramegyében fekszik.

¹⁷⁴ Bervet még Gyulai (22) Ferencz kapta nejével gróf Bánffii Máriaival (Mike S. szerint).

ve,¹⁷⁴ Székács (A.-Fej. vm.); (51.) *Sámuel és Albert*: Kis-Barcsa, Nagy-Oklós, Felső-Nádasd (Huny. vm.), Oláh-Toplicza, Füleháza, Déda (Torda vm.); (55.) *Lajos*: Maros-Bogát (Torda vm.), Czintós, Oroszi (A.-Fej. vm.), Lunka (Térfalú), Tataresd, Birtin, Kárasztó, Prihogyesd, Pogyele (Zar. vm.), Maros-Németi, Bruznik, Grujelács, Arany, Gyertyános, Valisora (Valjora), Szuliget, Bezsán, Bohold, Formádia, Kosztesd, Ludesd, Felső-Városzive, Nagy-Denk, Kis-Oklós, Bosorod, Demsus, Nagy-Okiós, Erdőhát—Runk, Petrosz, Válemáre,¹⁷⁵ Valejepi, Nagy-Rápoló (Huny. vm.), Nagy-Hidegkút, Oláh-Andrásfalva (Udvarhely szék); (53.) *Károlina*, gróf Frimont Péter-Ferenczné: Nagy-Paczal, Csekenye, Paczalusa, Nagy-Bajom (K. Szol. vm.); (54.) *Franziska*, gróf Wass Györgyné: Trestia, Alsó-Lunkoj, Váka, Ribicze, Mesztákon (Zar. vm.), Nagy- és Kis-Oklós, Bosorod (Huny. vm.), Szentgothárd, Pujon, Szentegyed (Dob. vm.); (56.) *Constantia*, gróf Kún Lászlóné: Máda, Balsa, Porkura, Közép-Almás, Pojána, Valejepi, Nagy-Almás, Nádastya, Glod, Bakonya, Bozes, Erdőfalva, Renget, Nyírmező, Valény, Homoród, Csíkmó, Algyógy, Feredő-Gyógy, Bulbuk, Kurpény, Nagy-Rápoló, Dédács, Sársfalva, Arany, Vormága, Kékesfalva, Hosdó, Bunyilla, Nyíresfalva (Huny. vm.), Sztanina, Vaka (Zar. vm.) községekben volt birtok után.¹⁷⁶

* * *

Báró Edelsheim-Gyulai Lipót-Vilmos (46.) Ferencz után örökölte a magyarországi Zaránd—Varsánd, Új-Panat, Nagy-Hegyes, Mács—Mágy, az erdélyi Berve és a horvátországi Brezovicza községben levő jószágokat.

Vallás.

A család eredetileg református vallású volt.

(17.) Ferencz összehordat Trestián egy ref. templom építésére szükséges anyagot, melyből Steinville tábornok később, mikor Trestiát elfoglalta, katolikus templomot épített az ottani bányászok részére.¹⁷⁷

Az erdélyi az az (24.) István ága megtartotta régi hitét, kivéve (30.) Ferenczet, ki — úgylátszik — a buzgó katolikus Haller családból való neje kívánságára lett pápista. E házaspár köbe faragott családi czímerei ékesítik a maros-németi ref. templomot, hol a bejárattal szemben levő falban vannak elhelyezve.

¹⁷⁵ Válemáre és Trestia Kapy Mária, Gyulai (17) Ferenczné hozománya volt (Mike S.: „Acta cancellariae Transylvaniae anlice No 153 ex 1702 és Arch. fiscalis fasc. 337. Lit. B.). — Trestiát illetőleg lásd a bécsi udvari lt. fasc. 38 ex agosto és fasc. 39 ex febr.

¹⁷⁶ Grimm: Die Grundentsehädigung in Siebenbürgen.

¹⁷⁷ Gyulai Ferencz emlékiratai. „Hazánk“ VI. köt.

Ezen gróf Gyulai Ferencz Trestiában a fatemplom helyére kőtemplomot épített.

A magyarországi ágból valószínűleg (28.) Sámuel az, ki katalizált, talán azért, hogy előmenetele katonatiszti pályáján biztosabb legyen. Fivére Ferencz református, hisz ő renováltatja a somberekli ref. templomot, de (Sámuel) gyermekei már határozottan pápisták voltak.

S. Gyulai Rikárd.

Adattár.

15.

Boros József családi följegyzései.

1723—1759.

Én Udvarhely városi idősb *Boros József* vettem ezt az sz. bibliát az 1736 esztendőben, die 2-da Februarii pro fl. 3/36.

Most újabban beköttem in anno 1759 die . . . Augusti pro fl. 1 den 12.

Házasságom volt *Téglás Rebekával* in anno 1723-ban, die 30 Octobris.

Sofia születése 1728 11 Aprilis. Negyedik gyermekem *Boros Josef* születése in anno 1730 20 Augusti.

Második *Sára* leányom születése in anno 1734 5 Aprilis.

Klára leányom születése in anno 1737 2 Januarii.

Borbára születése in anno 1740 die 19 Aprilis.

Boros Sá . . . születése 1743 die 19 Februari. Ezek voltak *Téglás Rebekától* való gyermekeim.

* * *

Item házasságom volt *Bögözi Fosztó Máriával* in anno 1752 die 17 Aprilis.

Susánna leányomnak születése in anno 1753 die 18 Januarii.

B. *Juliánna* leányomnak születése in anno 1754, die prima Decembris.

Boros Dániel születése in anno 1759 2 Augusti.

Mely szép gyermekeimet kívánom, hogy az Úr Isten neveljen az maga dicsőségére és az mi örömünkre.

Ezek mind hárman *Fosztó Máriától* születtek.

[E följegyzések az Erdélyi Nemzeti Múzeum könyvtárának egy 1685-iki amsterdami tótfalusi Kis Miklós-féle csonka bibliájának két táblája belsején vannak. A bennök előforduló nevek közül *Téglás Rebekát* és *ijj. Boros Józsefet* említi *Téglási György* naplója is. (Gen. Füiz. 1910. 55. l.)]

Kelemen Lajos.

*sz. de rangelt kitérni költés költés - költés nem tudtam
alapszöveg közzé tétel. 15*

16.

**Kivonatok a csikmadarasi római kath. egyház régi
anyakönyveiből.**

1768—1828.

Születések:

1768 aug. 3. Stephanus, parentes: Adamus Biró et Klara Endes.

1770 máj. 2. Christina, parentes: Stephanus Baráti et Anna Balás. *Conditio: Nobilis.*

1819 ápr. 22. Theresia, parentes: Samuel Kis et Theresia Klepsch. *Conditio: mil. Patrini: Georg. Erős capit. et Anna Boér.*

..... Franciscus, parentes: Samuel Kis et Theresia Klepsch. *Conditio: mil. [Jegyzet az anyakönyv szélén: A szabadságharcban alezredes, 1867 után a pesti egyetemen tanár, meghalt Meranban 1873 febr. 1. Életrajza: Vas. Ujs. 1873. 11. sz.]*

1827 Theresia, parentes: Alexander Török de Köszvényesremete et Theresia Mihály. *Conditio: nobilis cantor.*

1828 jul. 28. Elek, parentes: Török Sándor et Theresia Mihály.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Házasságok:

1805 máj. 19. kézdiszentléleki Kozma József és Biró Anna.

1806 nov. 20. szörcei Szörcey Imre és Biró Karolin.

Halálozások:

1774 márcz. 21. homoródszentmártoni Biró Gáborné Cserei Kristina.

1802 márcz. 29. homoródszentmártoni Biró Gábor.

1805 ápr. 25. Szombatfalvi Zsuzsa asszony 53 éves korában.

In annis 1805 et 1806 in bello Gallico mortui sunt precipue in Nosocomiis milites Csikmadarasienses, sequentes: Stephanus Kato, David Peter filius Josephi Peter, Joannes Ambrus filius Mathiae Ambrus, Adalbertus Lőrincz fil. Adalberti Lőrincz, Antonius Dombi, Josephus Péter fil. Martini Péter, Petrus Süket, Josephus Miklós fil. Mathiae Miklós, Joannes fil. Adalberti Antal, Joannes Csáki filius Adalberti Csáki.

Bogáts Dénes.

17.

Bágyi Nagy József családi följegyzései.

1769—1824.

Jöttem e világra Istenem engedelméből és rendeléséből 1769-dik esztendőbe 19-ik Máji én *Nagy József* mpr. s vettem eredetemet t. bágyi Nagy János uramtól s t. küsmödi Kelenffi Máriától.

Mult ki e világból tiszteletes *Kelenffi Mária* édes anyám 1816-ba 25-ik, Martii; Somkeréken temettetett a szőlőkertbe, a gróf Kendefi Ádáméba.

Az édes atyám az előtt 1782-be All Gyogyon rendes halál által mult ki és ott is temettetett volt el a temetőbe a gróf Kunfiak kriptájok mellé, 52 esztendő s korába, mint Isten szolgája.

Volt még két leány testvérem is, de ezek a Hora háboruba vesztették életüket és a Marosba vettek. Temették *Borbárát* el Déván, *Rákhelt* pedig Padon, Szászvároson alol.

Vettem feleségül nemes Kolos vármegyéből Tekéből *Takáts* Sofiát, a n. b. e. Brekner György özvegyét, 1804-be september 16-ik napján én Nagy Josef mpr.

* * *

Nagy Rákhel és Nagy Borbára 1784-be mártius 29-dikén még éltek All Gyogyon a papi háznál, ezután veszték el a Hora háboruba és vettek a Marosba. Rákhel fogatott ki a vizből Padnál és ott az olá temetőbe eltemettetett, Borbára fogatott ki a vizből Déván és ott el is temettetett. Ezek voltak gyermekei tiszteletes all gyogyi Nagy János uramnak és küsmödi Kelenffi Mária asszonnak.

* * *

Atyafiságról való tudositás.

Torboszlai Ferencz vagy is *Beretzki* Ferencz vette *Kelenfi* Katát Küsmödről. Ennek gyermekei *Kelenfi* Katától *Beretzki István*, *Ersébet*, *Mária* és *Kata*; *Ersébetnek* a férje *Kelenfi János*, *Máriának* a férje *Sofalvi István*, *Katának* a férje *Bodo Ferencz*.

1. *Beretzki* Istvánnak fiai *Ferencz*, *Márton*, *Mihály*, *József*, *István*, *György*, *János*.

2. *Ersébetnek Kelenfi* Jánostól a gyermekei *Kelenfi Gáspár*, ennek gyermekei *István*; *Anna* — *Török Mihályné*; *Kata*, ki..... *Ferenczné*; *Erzsébet*, ki *Bara Jánosné*; *Sára*, ki volt *Fekete Mihályné*; *Josef*; *Mária*, ki volt tiszt. *Nagy Jánosné*; *Ágnes*.

3. *Máriának Sofalvi* Istvántól a gyermekei: *Sofalvi Josef*, a volt szigeti papnak fia *Josef*, volt kolosvári professor; *Sofalvi*

István, ki volt Désen perceptor, Sofalvi Dániel, ki volt bontzidai mester.

4. Beretzki Katának *Bodo* Ferencztől a gyermekei Maros-zékben vadnak.

Torboszlai Ferencznek a leán testvére ment *Kelenfi* Jánoshoz. Kelenfi János meghalván, ment férjhez *Borbás* Mártonhoz. *Kelenfi* Jánostól maradott Kelenfi Gáspár, *Borbástól* pedig két leánya Erzsébet és Borbára. Erzsébetnek férje szentháromsági *Beretzki* Sigmund, Borbárának férje erdőszentgyörgyi *Nagy* András. *Beretzki* Sigmundnak fiai András, Sándor, Sigmund és Antal.

* * *

Kelenfi Erzsébet, ki volt *Bara* Jánosné, mult ki ez életből 1824-dikbe martius 16 kán 3 és 4 óra között reggel, élt 92 eszt., temettetett el Rettegen a czinteremben.

[E följegyzések eredetije az Erdélyi Nemzeti Múzeum könyvtárában, szenczi Molnár Albert: *Discursus de summo bono* (Kolozsvár, 1701.) cz. munkájának elülső és hátulsó védőlevelein.]

Köblös Zoltán.

Irodalom.

Fontes Rerum Transylvanicarum. (*Erdélyi történelmi források.*) *Tomus I. Epistolae et acta Jesuitarum Transylvaniae temporibus principum Báthory (1571—1613.) Collegit et edidit Dr. Andreas Veress. Budapest, 1911. 326 + XVI. l. Ara 10 kor.* Hatalmas történelmi vállalat indult meg, melynek célja: új történelmi anyagot nyújtani a történetírásnak. Az egybegyűjtött rendkívül gazdag anyag — a tervezet szerint — 50 vaskos kötetet fog betölteni. Erdély és Magyarország külföldi vonatkozásait, vagyis a múlt idők e két országának a velük szomszédos államokkal fennállott összeköttetését és diplomáciai levelezését felölelő változatos anyagot Dr. Veress Endre tanár 20 évi buzgó munkájával hozta együvé. Gyűjteményének tárgya magában foglalja a szentszék és az egykori római szent birodalom valamennyi országát s mindazokat az államokat, melyekkel Erdély és Magyarország összeköttetésben állott. A hatalmas vállalat tehát hazánk s a vele határos országok népeinek multját van hivatva megvilágosítani.

A most megjelent első kötet a Báthory István fejedelem által Erdélybe telepített jezsuiták történetének van szentelve. Nagyrésze a Jezsuita-rend levéltárából került ki és igen érdekesen világítja meg az erdélyi vallási viszonyokat s a jezsuiták helyzetét. A Lengyelországból bejött 12 jezsuita atya állandó levelezésben van a rend generalisával *Aquaviva* Claudióval és *Galli* Ptolomeo biboros államtitkárral. De sűrűn találkozunk Báthory István fejedelem és a

magyar származású jezsuita atya: Szántó István leveleivel is. Ezekből látjuk, hogy mennyire el volt itt akkoriban hanyagolva a hitélet. Bajszosz legények éltek, a nélkül, hogy meg lettek volna keresztelve és évek óta nem láttak papot. E levelekben elevenedik meg előttünk az a széleskörű szellemi munka, mely iskolák és szeminárium létesítésére s ezzel Erdély kulturális fejlődésére vezetett.

Őszinte örömmel fejezzük ki szerencsekívánatainkat a szerzőnek és nagyfokú érdeklődéssel várjuk a további köteteket.

S. I.

Czímerlevelek II. füzet (1629—1660) 134 czímerrajzzal.
Gyűjtötte Sándor Imre. Kolozsvár. 1912. 108. + VIII. l. Ara 4 kor. (Megrendelhető a Gen. Füz. Szerkesztőségében.) E gyűjtemény I. füzetét olvasóink igen jól ismerik. Az a Gen. Füz. mellékleteként jelent meg. A kiadás egyöntetősége miatt a II. füzet önálló alakban való megjelenése czélszerűbbnek mutatkozott s technikailag így könnyebben is volt keresztülvihető. Ez a sorozat Braundenburgi Katalin, I. és II. Rákóczy György, valamint Barcsay Ákos kancelláriáján kelt czímerleveleket foglalja magában. Jelentékeny része magántulajdonból került össze, de elhelyezést nyert ebben a megközelíthető nyilvános és közlevéltárok anyaga is. A 30 évre terjedő időközből 141 armalísról számolhatunk be. Ezek között több tömeges nemesítés lévén, mintegy 800 család czímerének pontos megállapításához jútunk. A publikáció tekintetében ugyanazon elvek vannak szem előtt tartva, mint a melyek az I. füzetnél érvényre jutottak. A pontos és az eredeti szövegnek teljesen megfelelő leírás mellett majdnem kivétel nélkül a czímer csinos rajza is helyet foglal. Ennek következtében a kötet nem csak könnyű áttekintést nyújt az erdélyi kancellária heraldikai stylusáról, de egyben a nem szakemberek által is könnyen kezelhető. Ez és az előző kötet bizonyosságot tesz arról, hogy a XVI. század végén itt Erdélyben újra éledt a magyar nemzeti heraldika és kancelláriánk azt másfél századon át dicsőségesen fenntartotta.

